

УДК 615.23:614.2:364

DOI <https://doi.org/10.32782/health-2024.3.10>

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ НОМЕНКЛАТУРИ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ БРОНХІАЛЬНОЇ АСТМИ В УРЯДОВІЙ ПРОГРАМІ «ДОСТУПНІ ЛІКИ»

Костюк Ірина Анатоліївна,
кандидат фармацевтичних наук,
доцент кафедри організації та економіки фармації
Національного медичного університету імені О. О. Богомольця
ORCID: 0000-0002-3689-3379
Scopus Author ID: 57223966364

Бронхіальна астма є одним із найрозповсюдженіших хронічних захворювань, особливо у дітей. Ця нозологія для системи охорони здоров'я є вагомою медико-соціальною проблемою, адже суттєво впливає на якість життя як пацієнта, так і членів його родини. Організація ефективної системи забезпечення пацієнтів, хворих на бронхіальну астму, лікарськими засобами потребує залучення вагомих фінансових ресурсів, однак їхній обмежений обсяг, особливо в період війни, зумовлює актуальність досліджень щодо підвищення доступності лікарських засобів для лікування соціально значущих нозологій із глобальним тягарем захворювання. Метою дослідження став аналіз динаміки номенклатури лікарських засобів для лікування бронхіальної астми в урядовій програмі «Доступні ліки» за 2017–2024 роки. Проведено контент-аналіз 16 випусків Переліків лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, та виявлено збільшення кількості препаратів як за міжнародними непатентованими, так і за торговельними назвами. Встановлено, що досліджуваній асортимент сформований 10 країнами, однак, на жаль, сегмент вітчизняного виробництва є не значним і становить лише 13,2 %, який забезпечують 3 фармацевтичні компанії (АТ «Фармак», ТОВ «Мікрофарм» і ТОВ «Мультиспрей»). Сегмент іноземного виробництва переважно сформували такі країни-виробники, як Швеція (18,3 %), Франція (15,8 %) та Іспанія (13,2 %). Досліджено, що вся номенклатура препаратів була представлена у вигляді лікарських засобів для інгаляцій. Аналіз їхніх лікарських форм продемонстрував кількісну перевагу суспензій для розпилення (36,8 %) і порошків для інгаляції (34,2 %). Виявлено, що в асортименті кожної з досліджуваних міжнародних непатентованих назв є лікарські засоби, які підлягають повній реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення.

Ключові слова: реімбурсація, програма «Доступні ліки», бронхіальна астма, лікарські засоби, фармацевтичний ринок.

Iryna Kostiuk. Analysis of the dynamics of the nomenclature of medicines for the treatment of bronchial asthma in the Government Program “Affordable Medicines”

Bronchial asthma is one of the most common chronic diseases, especially among children. This nosology is a significant medical and social problem for the healthcare system, as it significantly affects the quality of life of both the patient and his or her family members. The organization of an effective system for providing patients with bronchial asthma with medicines requires significant financial resources, but their limited amount, especially during the war, makes it important to research the availability of medicines for the treatment of socially significant nosologies with a global burden of disease. The purpose of the study was to analyze the dynamics of the nomenclature of medicines for the treatment of bronchial asthma in the Government Program “Affordable Medicines” for 2017–2024. A content analysis of 16 issues of the Lists of medicines subject to reimbursement under the program of state guarantees of medical care for the population was conducted, and an increase in the number of drugs by both international generic and trade names was identified. It has been established that the studied assortment is formed by 10 countries, but, unfortunately, the segment of domestic production is not significant and amounts to only 13.2%, which is provided by 3 pharmaceutical companies (JSC Farmak, Micropharm LLC and Multisprime LLC). The segment of foreign production was mainly formed by such producing countries as Sweden (18.3%), France (15.8%) and Spain (13.2%). It was found that the entire nomenclature of drugs was presented in the form of medicines for inhalation. The analysis of their dosage forms showed a quantitative advantage of suspensions for spraying (36.8 %) and powders for inhalation (34.2 %). It was found that the assortment of each of the studied international generic names includes medicines that are subject to full reimbursement under the program of state guarantees of medical care for the population.

Key words: reimbursement, “Affordable Medicines” program, bronchial asthma, medicines, pharmaceutical market.

Вступ. Одним із найпоширеніших неінфекційних захворювань в усьому світі залишається бронхіальна астма (БА). У більшості

випадків ця нозологія призводить до інвалідації, суттєво впливає на якість життя як пацієнта, так і членів його родини, а також є зна-

чним тягарем для системи охорони здоров'я країни [1, 2].

Значні проблеми в поширеності, загостренні та прогресуванні БА спричинила російсько-українська війна. Астма, яка розвивається як у військових, так і в цивільних, які перебувають на лінії зіткнення, обумовлена рядом факторів, домінуючим серед яких є значне забруднення повітря та навколишнього середовища. Військова агресія проти України стала причиною перебування населення в укриттях не тільки в зоні бойових дій, адже вся країна часто має загрозу ракетних обстрілів. Незважаючи на покращення умов в укриттях, часто вони не обладнані для тривалого розміщення в них. У зв'язку із чим тривале перебування в бомбосховищах є причиною загострення симптомів БА [3, 4].

Усі вищезазначені фактори демонструють потребу в пошуку дієвих інструментів для підвищення фізичної та економічної доступності лікарських засобів (ЛЗ) для хворих на БА. Одним із таких є урядова програма «Доступні ліки», яка забезпечує повне або часткове відшкодування ЛЗ для низки нозологій. Незважаючи на те що БА входить до Програми ще з 2017 року [5, 6], аналіз номенклатури цієї групи препаратів уже проводився [7], однак динаміка асортименту ЛЗ для лікування БА, включно з періодом військового стану, ще не була досліджена.

Мета дослідження – аналіз динаміки номенклатури ЛЗ для лікування БА в урядовій програмі «Доступні ліки» за 2017–2024 роки.

Методи дослідження. Під час проведення дослідження були використані такі методи, як літературний пошук, контент-аналіз, порівняльний аналіз, математичні та графічні методи, а також систематизації та узагальнення.

Результати дослідження. Урядова програма «Доступні ліки» має на меті покращити стан здоров'я населення шляхом моніторингу стану соціально значущих захворювань сімейними лікарями, а також підвищення соціально-економічної доступності ЛЗ. Препарати для лікування БА були включені до Переліку ЛЗ, вартість яких підлягає відшкодуванню, ще з початку запуску цієї Програми (2017 р.), а їх номенклатура оновлюється двічі на рік [6, 8–22].

Проведений контент-аналіз 16 випусків Переліків ЛЗ, які підлягають реімбурсації, демонструє збільшення кількості міжнародних непатентованих назв (МНН) для лікування БА. Перші 11 редакцій містили лише 3 МНН – це Беклометазон, Будесонід та Сальбутамол. Уже з 12-ї редак-

ції Перелік номенклатури досліджуваної групи ЛЗ розширився препаратами Іпратропію броміду, а також комбінаціями Сальметерол / Флютиказон і Будесонід / Формотерол.

У зв'язку із значним збільшенням кількості МНН було проаналізовано і динаміку торговельних назв ЛЗ для лікування БА згідно з Переліками ЛЗ, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення. Якщо порівнювати з першою редакцією Переліку, то чинна версія має у 5 разів більше торговельних назв ЛЗ для лікування БА.

Однак найбільша кількість була в 14-й редакції та становила 32 ЛЗ. Детальний розподіл кількості торговельних назв ЛЗ для лікування БА, що ввійшли до 16-ї редакції Переліку ЛЗ, вартість яких підлягає реімбурсації за урядовою програмою «Доступні ліки», наведено на рисунку 1.

На наступному етапі дослідження було проаналізовано динаміку торговельних назв ЛЗ для лікування БА за кожною із представлених МНН. Так, за 8 років реалізації урядової програми «Доступні ліки» найбільший приріст був у Будесоніду, кількість торговельних назв якого збільшилась у 6,5 раза, інші ж МНН демонструють стабілізацію у кількості торговельних назв з 2022 року. Детальний розподіл їх кількості за кожною із досліджуваних МНН представлено на рисунку 2.

З метою дослідження імпортозалежності номенклатура ЛЗ для лікування БА, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, була проаналізована за країнами-виробниками. Це дослідження дало змогу виявити, що проаналізований асортимент ЛЗ сформований 10 країнами.

На жаль, сегмент вітчизняного виробництва є незначним і становить лише 13,2 %. Такі показники демонструють значну залежність від іноземного виробництва, що особливо небезпечно для такого хронічного й соціально значущого захворювання, як БА. У зв'язку зі значним обсягом іноземного виробництва номенклатуру ЛЗ, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення за урядовою програмою «Доступні ліки», було досліджено сегмент кожної із країн-виробників.

Найбільш представленими є такі країни, як Швеція (18,3 %), Франція (15,8 %) та Іспанія (13,2 %). Найменшу кількість ЛЗ у досліджуваній номенклатурі мали фармацевтичні компанії Великої Британії та Ірландії (по 5,3 %), а також Німеччини (2,6 %). Детальний розподіл номенклатури

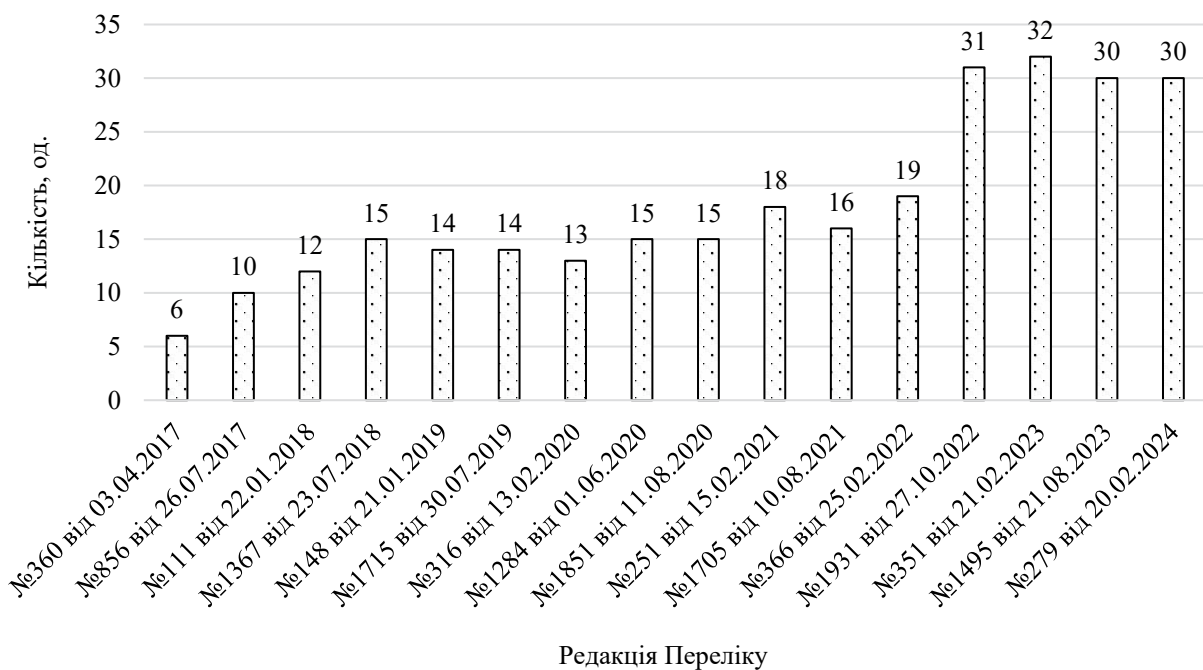

Рис. 1. Розподіл кількості торговельних назв ЛЗ для лікування БА, що ввійшли до урядової програми «Доступні ліки» у 2017–2024 роках

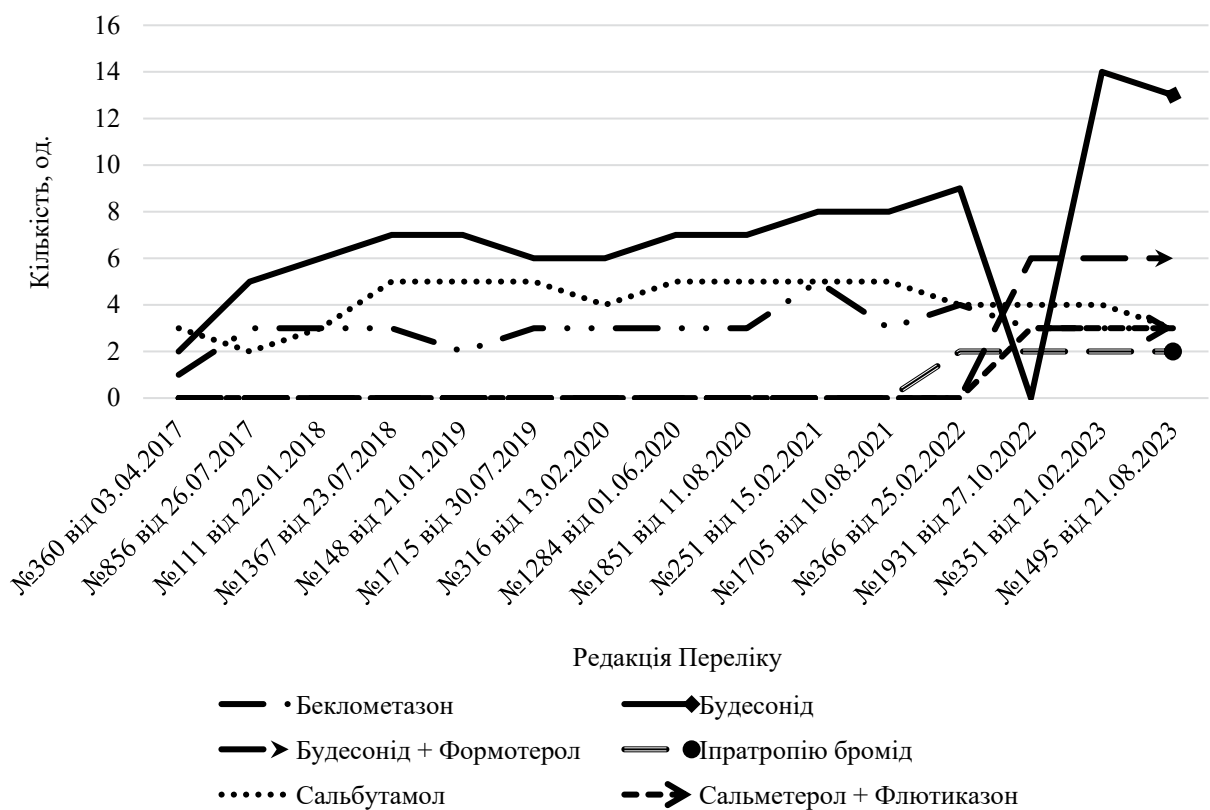

Рис. 2. Розподіл кількості торговельних назв за кожною із досліджуваних МНН урядової програми «Доступні ліки» у 2017–2024 роках

ЛЗ іноземного виробництва за країнами-виробниками представлений на рисунку 3.

На наступному етапі було проведено дослідження вітчизняного сегменту ЛЗ для лікування БА, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення. Цю номенклатуру сформуливали лише 3 фармацевтичні компанії України – це акціонерне товариство (АТ) «Фармак», товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) «Мікрофарм» та ТОВ «Мультиспрей».

Загалом вітчизняний сегмент ЛЗ для лікування БА, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, був представлений лише 5 ТН. Сегментарний розподіл виробників цих ЛЗ у структурі загальної номенклатури ЛЗ для лікування БА представлений на рисунку 4.

На наступному етапі комплексного дослідження було проаналізовано співвідношення вітчизняного й іноземного сегмента за кожною МНН у структурі номенклатури ЛЗ для лікування БА, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення. ЛЗ, що містять Беклометазон, комбінацію Будесонід / Формотерол та Сальметерол / Флутиказон, не мають жодної торговельної назви ЛЗ вітчизняного виготовлення, тобто мають повну залежність від іноземного виробника. Для інших

МНН сегмент вітчизняного виробництва перебуває у діапазоні від 12,5 до 50,0 %. Детальний розподіл сегмента вітчизняного й іноземного виробництва ЛЗ для лікування БА за кожною МНН, що ввійшла до урядової програми «Доступні ліки», представлений на рисунку 5.

Надзвичайно важливим у фармакотерапії БА є досягнення комплаєнса, що неможливий без використання пацієнтом оптимальної для нього лікарської форми. Рекомендації Global Initiative for Asthma (GINA) визначають провідну роль у лікуванні БА саме інгаляційній терапії. Така система доставки ЛЗ дає змогу потрапити активному фармацевтичному інгредієнту до органу-мішені, при цьому не наражаючи організм пацієнта на ускладнення та побічні реакції. У зв'язку із цим на наступному етапі дослідження всю номенклатуру проаналізовано за цим параметром [23].

Уся номенклатура препаратів для лікування БА, що ввійшли до урядової програми «Доступні ліки», була представлена у вигляді ЛЗ для інгаляцій. Аналіз їхніх лікарських форм продемонстрував кількісну перевагу суспензій для розпилення (36,8 %) і порошків для інгаляцій (34,2 %). Детальний розподіл номенклатури ЛЗ для лікування БА, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, за лікарськими формами представлений на рисунку 6.

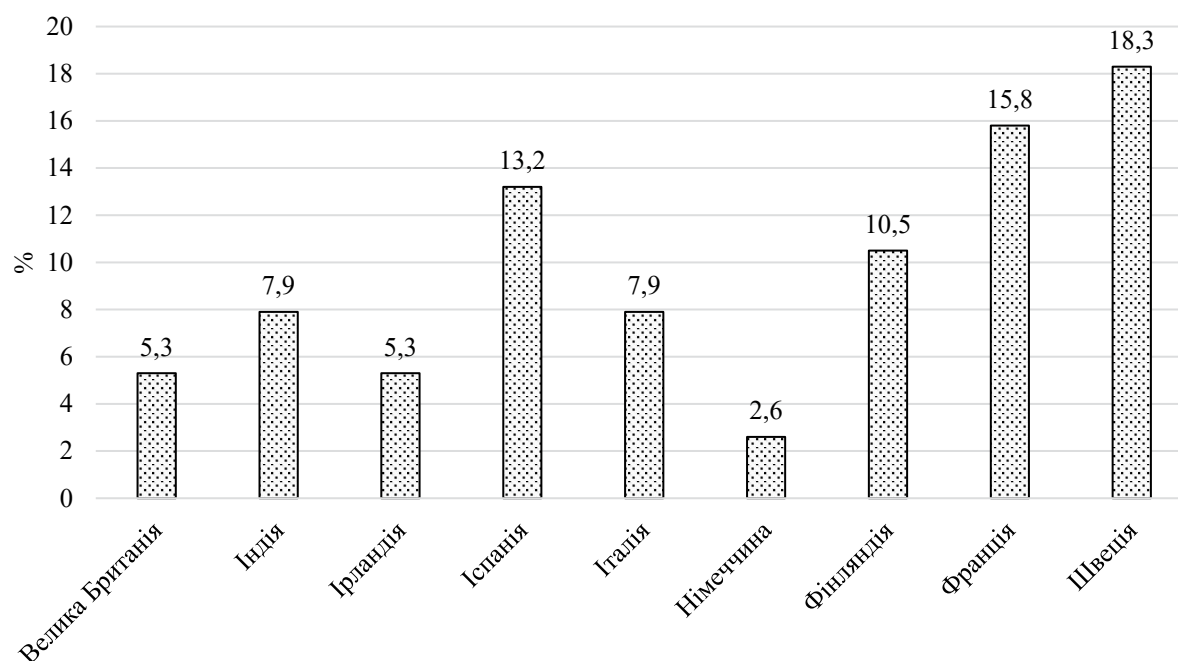

Рис. 3. Розподіл номенклатури ЛЗ іноземного виробництва для лікування БА, що ввійшли до урядової програми «Доступні ліки», за країнами-виробниками

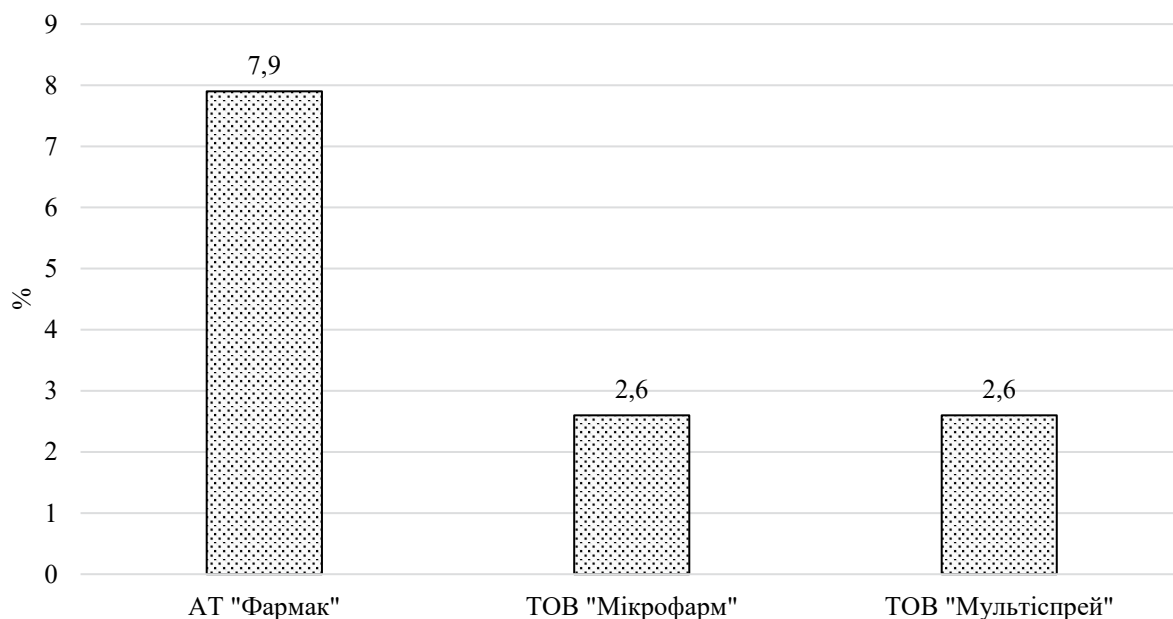

Рис. 4. Розподіл номенклатури ЛЗ вітчизняного виробництва для лікування БА, що ввійшли до урядової програми «Доступні ліки», за компаніями-виробниками

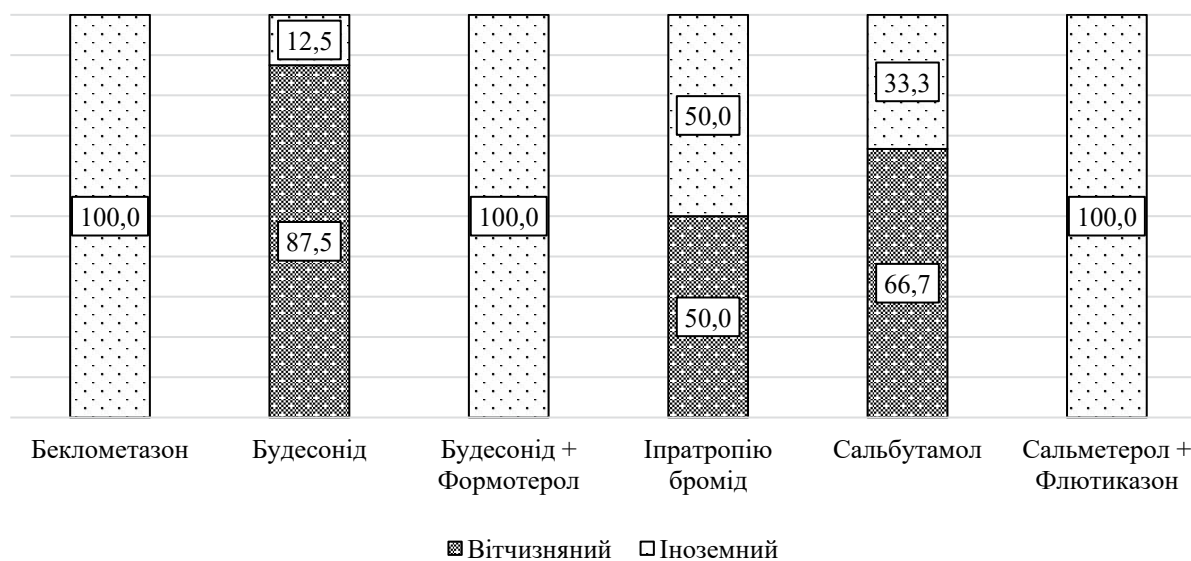

Рис. 5. Розподіл номенклатури ЛЗ вітчизняного й іноземного виробництва для лікування БА, що ввійшли до урядової програми «Доступні ліки», за компаніями-виробниками

Одним із головних завдань урядової програми «Доступні ліки» є підвищення соціально-економічної доступності ЛЗ для пацієнтів. Саме тому на наступному етапі було проаналізовано розмір реімбурсації та суму доплати за споживчу упаковку ЛЗ для лікування БА. Загалом у всій номенклатурі ЛЗ для лікування БА, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, співвідношення препаратів, розмір реімбурсації яких

становить 100 %, і ЛЗ, які потребують доплати, було практично рівноцінне, що мало певні відмінності залежно від редакції Переліку. У таблиці 1 представлено розподіл кількості ЛЗ за розміром реімбурсації за кожною з МНН, які були наявні в 16 редакціях Переліку ЛЗ для лікування БА, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення.

Як зазначено в таблиці 1, значна кількість торговельних назв із досліджуваної номенклатури

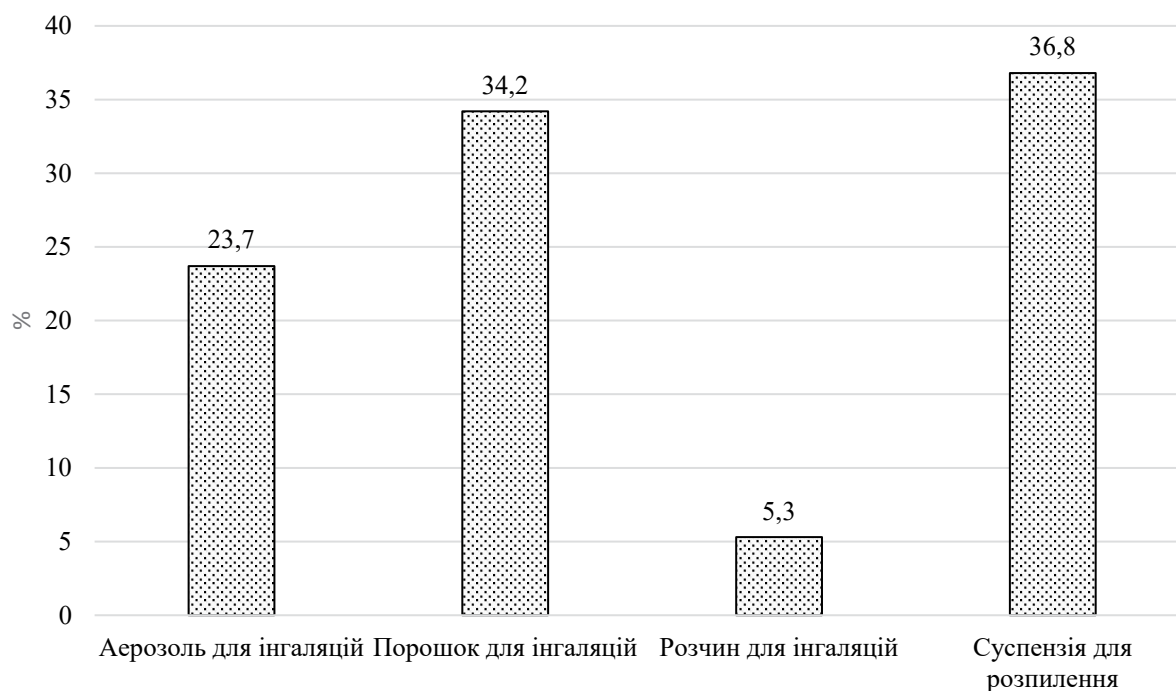

Рис. 6. Розподіл номенклатури ЛЗ вітчизняного виготовлення для лікування БА, що ввійшли до урядової програми «Доступні ліки», за формами випуску

Таблиця 1

Розподіл кількості ЛЗ за розміром реімбурсації за кожною з МНН, які були наявні в Переліку ЛЗ для лікування БА, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, у 2017–2024 роках

Редакція Переліку	Бекло-метазон		Будесонід		Будесонід / Формо-терол		Іпратро-пію бромід		Сальбу-тамол		Сальме-терол / Флюти-казон	
	Розмір реімбурсації, %											
	100	< 100	100	< 100	100	< 100	100	< 100	100	< 100	100	< 100
	Кількість торговельних назв, п											
№ 360 від 30.04.2017	1	0	1	1	0	0	0	0	1	2	0	0
№ 856 від 26.07.2017	1	2	2	3	0	0	0	0	1	1	0	0
№ 111 від 22.01.2018	1	2	2	4	0	0	0	0	1	2	0	0
№ 1367 від 23.07.2018	1	2	2	5	0	0	0	0	2	3	0	0
№ 148 від 21.01.2019	1	1	3	4	0	0	0	0	2	3	0	0
№ 1715 від 30.07.2019	1	2	3	3	0	0	0	0	2	3	0	0
№ 316 від 13.02.2020	1	2	3	3	0	0	0	0	3	1	0	0
№ 1284 від 01.06.2020	1	2	2	5	0	0	0	0	4	1	0	0
№ 1851 від 11.08.2020	1	2	2	5	0	0	0	0	3	2	0	0
№ 251 від 15.02.2021	1	4	3	5	0	0	0	0	3	2	0	0
№ 1705 від 10.08.2021	1	2	3	5	0	0	0	0	2	3	0	0
№ 366 від 25.02.2022	1	3	5	4	0	0	4	0	1	3	0	0
№ 1931 від 27.10.2022	1	2	6	7	5	1	4	0	1	3	1	2
№ 351 від 21.02.2023	2	1	7	7	5	1	4	0	1	3	2	1
№ 1495 від 21.08.2023	1	2	7	7	5	1	4	0	1	2	3	0
№ 279 від 20.02.2024	1	2	7	7	5	1	4	0	1	2	3	0

потребує доплати за споживчу упаковку від пацієнта. У таблиці 2 наведено мінімальні та максимальні розміри реімбурсації МНН ЛЗ для лікування БА, крім ЛЗ, які не потребують доплати.

Найвищі показники реімбурсації мали торговельні назви Сальбутамолу (96,8 % у 7-й редакції Реєстру) та Беклометазону (93,6 % у 7-й редакції Реєстру).

Таблиця 2

Мінімальні та максимальні розміри реімбурсації МНН ЛЗ для лікування БА, які потребують доплати за споживчу упаковку від пацієнта й підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення

Редакція Переліку	Бекло- метазон		Будесонід		Будесонід / Формо-терол		Іпратро- пію бромід		Сальбу- тамол		Сальме- терол / Флюти- казон	
	Розмір реімбурсації, %											
	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max
№ 360 від 30.04.2017	–	–	86,7	86,7	–	–	–	–	86,7	90,2	–	–
№ 856 від 26.07.2017	26,2	26,2	56,4	57,0	–	–	–	–	97,7	97,7	–	–
№ 111 від 22.01.2018	58,6	59,2	48,3	56,4	–	–	–	–	78,4	85,3	–	–
№ 1367 від 23.07.2018	37,7	74,2	46,3	87,1	–	–	–	–	77,8	85,3	–	–
№ 148 від 21.01.2019	37,7	37,7	43,2	52,7	–	–	–	–	77,1	85,3	–	–
№ 1715 від 30.07.2019	35,8	74,6	41,3	51,0	–	–	–	–	82,3	88,5	–	–
№ 316 від 13.02.2020	34,2	71,3	39,5	48,2	–	–	–	–	96,8	96,8	–	–
№ 1284 від 01.06.2020	38,5	80,2	34,2	88,5	–	–	–	–	86,0	86,0	–	–
№ 1851 від 11.08.2020	44,9	93,6	34,2	88,1	–	–	–	–	85,5	91,6	–	–
№ 251 від 15.02.2021	34,1	76,7	35,6	92,0	–	–	–	–	85,3	78,7	–	–
№ 1705 від 10.08.2021	43,8	91,3	37,8	90,6	–	–	–	–	82,8	87,3	–	–
№ 366 від 25.02.2022	42,8	89,3	38,2	90,6	–	–	–	–	84,3	88,9	–	–
№ 1931 від 27.10.2022	56,6	87,0	43,1	86,0	68,8	68,8	–	–	81,6	87,8	66,2	84,9
№ 351 від 21.02.2023	50,0	50,0	43,1	82,8	68,8	68,8	–	–	87,3	88,2	76,0	76,0
№ 1495 від 21.08.2023	45,6	85,8	41,8	82,8	67,4	67,4	–	–	88,8	90,7	–	–
№ 279 від 20.02.2024	47,9	90,1	41,8	82,8	67,4	67,4	–	–	90,3	90,3	–	–

У чинному Переліку ЛЗ, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, найвищий показник реімбурсації препаратів, які потребують доплати за споживчу упаковку, мали торговельні назви Сальбутамолу (90,3 %), а найнижчі – Будесоніду (41,8 %).

Висновки

1. Проведено контент-аналіз 16 випусків Переліків ЛЗ, які підлягають реімбурсації, за 2017–2024 роки та виявлено збільшення кількості МНН (з 3 до 6) та торговельних назв (з 6 до 30) ЛЗ для фармакотерапії БА.

2. Проведено дослідження імпортозалежності номенклатури ЛЗ для лікування БА, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення. Виявлено, що досліджуваний асортимент ЛЗ сформований 10 країнами. На жаль, сегмент вітчизняного виробництва є незначним і становить лише 13,2 %, який забезпечують такі фарма-

цевтичні компанії, як АТ «Фармак», ТОВ «Мікрофарм» і ТОВ «Мультиспрей», що демонструє не тільки можливості для підприємств, а й значну потребу в препаратах вітчизняного виготовлення.

3. Встановлено, що вся номенклатура препаратів для лікування БА, що ввійшли до урядової програми «Доступні ліки», була представлена у вигляді ЛЗ для інгаляцій. Аналіз їхніх лікарських форм продемонстрував кількісну перевагу суспензій для розпилення (36,8 %) і порошків для інгаляцій (34,2 %).

4. Виявлено, що в асортименті кожної з досліджуваних МНН є ЛЗ, розмір реімбурсації яких становить 100 %. Найвищі показники реімбурсації з номенклатури препаратів, які потребують доплати за споживчу упаковку від пацієнта, мали торговельні назви Сальбутамолу (96,8 % у 7-й редакції Реєстру) та Беклометазону (93,6 % у 7-й редакції Реєстру). У чинному ж Переліку найвищі показники мали торговельні назви Сальбутамолу (90,7 %), а найнижчі – Будесоніду (41,8 %).

ЛІТЕРАТУРА

- Dharmage S., Perret J., Custovic A. Epidemiology of Asthma in Children and Adults – *Frontiers in Pediatrics*. 2019. P. 237–246. DOI: 10.3389/fped.2019.00246.
- Гуменюк Г. Л., Опімах С. Г. Всесвітній день боротьби з астмою 2023: доступність лікування астми для всіх. *Астма та алергія*. 2023. № 3. С. 5–12. DOI: 10.31655/2307-3373-2023-3-5-12.

3. Басанець А. В. Бронхіальна астма, спричинена хімічними забруднювачами повітря: виклик на території війни. *Астма та алергія*. 2023. № 1. С. 44–50. DOI: 10.31655/2307-3373-2023-1-44-50.
4. Рева Т. В., Кривожиha І. Я., Кругляк В. В. Поширеність, причини виникнення, профілактики загострень та прогресування бронхіальної астми у військовий час. *Medicine. Actual Methods of Development of Science and Education*. 2023. С. 164–167.
5. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення : Закон України від 19 жовтня 2017 року № 2168-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>.
6. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню станом на 3 квітня 2017 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 03.04.2017 № 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0360282-17#Text>.
7. Костюк І. А. Аналіз динаміки номенклатури лікарських засобів для лікування бронхіальної астми у програмі «Доступні ліки». *Фармацевтичний журнал*. 2019. № 5. С. 12–20. DOI: 10.32352/0367-3057.5.19.02.
8. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню станом на 26 липня 2017 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 26.07.2017 № 856. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0856282-17#n6>.
9. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню станом на 22 січня 2018 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 22.01.2018 № 111. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0111282-18#n6>.
10. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню станом на 23 липня 2018 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 23.07.2018 № 1367. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1367282-18#n6>.
11. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню станом на 21 січня 2019 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 21.01.2019 № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0148282-19#n282>.
12. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, станом на 29 липня 2019 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 30.07.2019 № 1715. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1715282-19#n7>.
13. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, станом на 7 лютого 2020 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 13.02.2020 № 316. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0316282-20#n12472>.
14. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, станом на 28 травня 2020 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.06.2020 № 1284. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1284282-20#n6>.
15. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, станом на 7 серпня 2020 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 11.08.2020 № 1851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1851282-20#n6>.
16. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, станом на 10 лютого 2021 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 15.02.2021 № 251. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0251282-21#n6>.
17. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації, станом на 5 серпня 2021 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 10.08.2021 № 1705. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1705282-21#n2>.
18. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 18 лютого 2022 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25.02.2022 № 366. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0366282-22#Text>.
19. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 20 жовтня 2022 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 27.10.2022 № 1931. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1931282-22#n7>.
20. Про затвердження Реєстру лікарських засобів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 14 лютого 2023 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 21.02.2023 № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0351282-23#n6>.
21. Про затвердження Переліків лікарських засобів і медичних виробів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 10 серпня 2023 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 21.08.2023 № 1495. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1495282-23#n8>.
22. Про затвердження Переліків лікарських засобів і медичних виробів, які підлягають реімбурсації за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення, станом на 12 лютого 2024 року : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2024 № 279. URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-20022024--279-pro-zatverdzhennja-perelikiv-likarskih-zasobiv-i-medichnih-virobiv-jaki-pidljagajut-reimbursacii-za-programoju-derzhavnih-garantij-medichnogo-obslugovuvannja-naselennja-stanom-na-12-ljutogo-2024-roku>.
23. World Asthma Day 2023. GINA. 2023. URL: <https://ginasthma.org/2023-world-asthma-day/>.

REFERENCES

1. Dharmage, S., Perret, J., Custovic A. (2019). Epidemiology of Asthma in Children and Adults – *Frontiers in Pediatrics*. P. 237–246. DOI: 10.3389/fped.2019.00246

2. Humeniuk, H.L., Opimakh, S.H. (2023). Vsesvitnii den borotby z astmoiu 2023: dostupnist likuvannia astmy dlia vsikh. *Astma ta alerhiia*. № 3. P. 5–12. DOI: 10.31655/2307-3373-2023-3-5-12 [in Ukrainian].
3. Basanets, A.V. (2023). Bronkhialna astma, sprychynena khimichnymy zabrudniuvachamy povitria: vyklyk na terytorii viiny. *Astma ta alerhiia*. № 1. P. 44–50. DOI: 10.31655/2307-3373-2023-1-44-50 [in Ukrainian].
4. Reva, T.V., Kryvozhykha, I.Ya., Kruhliak, V.V. (2023). Poshyrenist, prychyny vynyknennia, profilaktyky zahostren ta prohresuvannia bronkhialnoi astmy u viiskovyi chas. *Medicine. Actual Methods of Development of Science and Education*. P. 164–167 [in Ukrainian].
5. Pro derzhavni finansovi harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleння: Zakon Ukrainy vid 19 zhovtnia 2017 roku № 2168-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text> [in Ukrainian].
6. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, vartist yakykh pidliahaie vidshkoduvanniu stanom na 3 kvitnia 2017 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 03.04.2017 № 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0360282-17#Text> [in Ukrainian].
7. Kostiuk, I.A. (2019). Analiz dynamiky nomenklatury likarskykh zasobiv dlia likuvannia bronkhialnoi astmy u prohrami “Dostupni liky”. *Farmatsevtichnyi zhurnal*. № 5. P. 12–20. DOI: 10.32352/0367-3057.5.19.02 [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, vartist yakykh pidliahaie vidshkoduvanniu stanom na 26 lypnia 2017 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 26.07.2017 № 856. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0856282-17#n6> [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, vartist yakykh pidliahaie vidshkoduvanniu stanom na 22 sichnia 2018 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 22.01.2018 № 111. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0111282-18#n6> [in Ukrainian].
10. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, vartist yakykh pidliahaie vidshkoduvanniu stanom na 23 lypnia 2018 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 23.07.2018 № 1367. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1367282-18#n6> [in Ukrainian].
11. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, vartist yakykh pidliahaie vidshkoduvanniu stanom na 21 sichnia 2019 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 21.01.2019 № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0148282-19#n282> [in Ukrainian].
12. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii, stanom na 29 lypnia 2019 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 30.07.2019 № 1715. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1715282-19#n7> [in Ukrainian].
13. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii, stanom na 7 liutoho 2020 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 13.02.2020 № 316. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0316282-20#n12472> [in Ukrainian].
14. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii, stanom na 28 travnia 2020 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 01.06.2020 № 1284. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1284282-20#n6> [in Ukrainian].
15. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii, stanom na 7 serpnia 2020 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 11.08.2020 № 1851. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1851282-20#n6> [in Ukrainian].
16. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii, stanom na 10 liutoho 2021 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 15.02.2021 № 251. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0251282-21#n6> [in Ukrainian].
17. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii, stanom na 5 serpnia 2021 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 10.08.2021 № 1705. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1705282-21#n2> [in Ukrainian].
18. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii za prohramoiu derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleння, stanom na 18 liutoho 2022 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 25.02.2022 № 366. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0366282-22#Text> [in Ukrainian].
19. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii za prohramoiu derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleння, stanom na 20 zhovtnia 2022 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 27.10.2022 № 1931. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1931282-22#n7> [in Ukrainian].
20. Pro zatverdzhennia Reiestru likarskykh zasobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii za prohramoiu derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleння, stanom na 14 liutoho 2023 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 21.02.2023 № 351. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0351282-23#n6> [in Ukrainian].
21. Pro zatverdzhennia Perelikiv likarskykh zasobiv i medychnykh vyrobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii za prohramoiu derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleння, stanom na 10 serpnia 2023 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 21.08.2023 № 1495. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1495282-23#n8> [in Ukrainian].
22. Pro zatverdzhennia Perelikiv likarskykh zasobiv i medychnykh vyrobiv, yaki pidliahaiut reimbursatsii za prohramoiu derzhavnykh harantii medychnoho obsluhovuvannia naseleння, stanom na 12 liutoho 2024 roku: nakaz Ministerstva okhorony zdorovia Ukrainy vid 20.02.2024 № 279. URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-20022024--279-pro-zatverdzhennja-perelikiv-likarskih-zasobiv-i-medichnih-vyrobiv-jaki-pidljagajut-reimbursacii-za-programoju-derzhavnih-garantij-medichnogo-obslugovuvannja-naseleння-stanom-na-12-ljutogo-2024-roku> [in Ukrainian].
23. World Asthma Day 2023. GINA. 2023. URL: <https://ginasthma.org/2023-world-asthma-day/>.